

**DOCUMENTA HISTORICA 10.**  
A JATE Történész Diákkör kiadványa

**EDWARD BALLIOL SKÓCIAI HADJÁRATA  
(1332–1334)  
RÉSZLETEK A LANERCOSTI KRÓNIKÁBÓL  
ÉS A BRIDLINGTONI KANONOK GESTÁJÁBÓL**

Fordította és sajtó alá rendezte:  
**KISS ANDREA**

Szeged  
1993



**DOCUMENTA HISTORICA 10.**  
A JATE Történész Diákkör kiadványa

**EDWARD BALLIOL SKÓCIAI HADJÁRATA  
(1332–1334)  
RÉSZLETEK A LANERCOSTI KRÓNIKÁBÓL  
ÉS A BRIDLINGTONI KANONOK GESTÁJÁBÓL**

Fordította és sajtó alá rendezte:  
**KISS ANDREA**

Szeged  
1993

A dokumentum forrása:  
English Historical Documents  
General Editor David C. Douglas  
Vol. IV. c. 1327–1485. Edited by A. R. Myers 1969.  
Eyre and Spottiswoode, London  
(The Political Framework pp. 54–59.)

A térkép forrásai:  
Donald Matthew: A középkori Európa atlasza 201.o.  
Budapest, 1989  
William C. Dickinson: Scotland from earliest times to 1603  
A New History of Scotland Vol. 1. London, 1962

Lektorálta  
**BERÉNDI MÁRTA**

Sorozatszerkesztők:  
NYEMCSOK ATTILA, PÁNDI LAJOS, SZÁNTÓ RICHÁRD,  
SZÁSZ ERZSÉBET

© Jate Történész Diákkör, 1993  
© Kiss Andrea, 1993

HU- ISSN 1216-0954

## ELŐSZÓ

A skót királyság a IX. században három nagy kelta népcsoport, a skótok, piktek és a britek, valamint a VI. sz. folyamán a mai Dél-Skócia vidékére települt angolok területén jött létre. A trónért folytatott küzdelem Skócia egész középkori történetén végigvonult: az első királyi dinasztiának, az Alpin-háznak szinte mindegyik uralkodója gyilkosság áldozata lett. Konszolidált viszonyok csak a IX. sz. második felében jöttek létre. A XI–XIII. századi bevándorlások következményeként Dél-Skócia – ahol túlsúlyba került az angolszász elem – lett az ország legfejlettebb területe, míg a Felföld továbbra is a lassan feudalizálódó kelta klánok kezében maradt.

A megerősödött angol állam minden eszközt megragadva többször is függésbe kényszerítette a skót királyságot. A XIII. sz. végének újabb trónviszálya ismét lehetőséget nyújtott az angol uralkodónak a beavatkozásra. A tizenhárom trónkövetelő közül I. Edward angol király John Balliolt támogatta, de csak amíg az feltétel nélkül engedelmeskedett neki. Az anarchiából végül Robert Bruce emelte ki az országot, aki az 1328-as northamptoni szerződésben immár jogilag is elismertette Skócia függetlenségét. Robert Bruce 1329-ben meghalt, utódát, az öt éves Dávidot 1331-ben koronázták meg. A kisfiú gyámja 1332. júliusában azonban váratlanul elhunyt, s az új régens megválasztása után négy nappal, augusztus 6-án partra is szállt Edward Balliol. Innentől kíséri végig az eseményeket ez a néhány részlet a lanercosti krónikából és a bridlingtoni kanonok gestájából egészen Balliol III. Edwardnak tett hűségesküjéig, amelyben az ország gazdaságilag legfontosabb területeit átadja az angoloknak.

A lanercosti krónika a XIII–XIV. sz. több évtizedén keresztül folyamatosan íródott a lanercosti ferences kolostorban. Egy ismeretlen nevű bridlingtoni kanonok írta a Gesta Edwardi de Carnarvon-t, mely az 1330-as évek második felében készült el, s 1339 után már csak kiegészítéseket csatoltak hozzá. Bár mindkét krónikáíró erősen elfogult az angolok javára (mivel maguk is angol alattvalók), műveik mégis ezen események két legfontosabb forrásának tekinthetők.

Edward Balliol később lassanként egész Skóciából kiszorul, majd 1356-ban már csak névleges királyi címét is elveszti. A gazdag déli területek csak fokozatosan kerülnek vissza a skót királyok fennhatósága alá, utoljára Berwick 1461-ben, hogy aztán 1482-ben örökre elveszítsék.



———— Skócia és Anglia eredeti határa

----- Anglia által 1334 - ben bekebelezett területek határa

FIFE grófság neve

**Az előzőtek betörnek Skóciába, s 1332-ben győznek  
a Dupplin Moor-i csatában  
(Részlet a bridlingtoni kanonok gestájából)**

Az Úr 1332. évében lord Edward,<sup>1</sup> a skótok egykori királyának, John Balliol-nek<sup>2</sup> fia és örököse, a lordok: Henry de Beaumont, Buchan earlje, Gilbert de Umfraville, Angus earlje, David of Strathbolgie, Atholl earlje, Richard Talbot, Henry de Ferrars, Fulk FitzWarin, Nicholas de la Beech, Ralph de Stafford, Thomas Uhtred, Alexander de Mowbray, John de Mowbray, Robert de Winchester és Walter Comyn, a bárók, a zászlósúruk, más angol katonák és lovasok, az élelmiszerekkel s egyéb szükséges dolgokkal július utolsó napján, azaz Szent Germanus püspök ünnepén nyolcvannyolc kisebb és nagyobb hajóra szálltak – melyeket korábban gyűjtöttek össze erre a célra – s elindultak Bartonból és Kingston-upon-Hull-ból...<sup>3</sup>

Hat nap, hat éjen át szelték a tenger habjait, dacoltak az iszonyatos hullámokkal. A hetedik napon, azaz Szent Oswald, királyi mártír napján<sup>4</sup> Kinghornnál, Fife grófságban érték el a skót partokat.

Amint a sziklára másztak fel, Fife earlje<sup>5</sup> rájuk támadt 24000 lovaggal és gyalogossal, hogy kiűzze őket. Mivel a lovakat még nem vezették ki a partra, az angolok csak gyalogosokat tudtak velük szembeállítani. A küzdelemben a skótok egy részét – köztük az earl fiát, Alexander de Setont – megölték, a többiek azonban elmenekültek. Az angolok addig üldözték a menekülő skótokat, amíg a hegyek lehetetlenné nem tették a fegyveresek számára a futók további követését. Látván, hogy az Isten hirtelen ekkora győzelemmel halmozta el őket, alázatosan és jámbor

---

<sup>1</sup> Edward Balliol 1332–1336 között Skócia királya (lemondott).

<sup>2</sup> John Balliol 1292–1296 között uralkodott.

<sup>3</sup> Leeds-től kb. 100 km-re keletre, az Ouse folyó torkolatánál (Humber) található városok.

<sup>4</sup> Szt.Oswald napja augusztus 5.

<sup>5</sup> Duncan, Fife tizedik earlje.

lélekkel hálát adtak Istennek s kérték, hogy amilyen kegyes volt hozzájuk kezdetben, olyan kegyes legyen a folytatásban és a befejezésben is.

Miután elhozták a lovakat és más szükséges dolgokat a hajókról, Dunfermline apátságba mentek, ahol két napot töltöttek.

Ezután tovább folytatván útjukat egészen az Earn folyóig nyomultak. Ott felállították sátraikat, miután azt látták, hogy a folyó túloldalán hatalmas, lovasokból és gyalogosokból álló sereg gyűlt össze. Ennek vezetője és parancsnoka Donald, Mar earlje volt, aki a fent nevezett lordoknak több levélben és üzenetben segítséget ígért. A folyó túlsó oldalán álló Donald közelebb jött a parthoz, s e szavakat intézte hozzájuk:

„Ó ti vakmerő lovagok” – mondta – „mely vidékről jöttetek, mit kerestek e tájon? Ne késlekedjete elmondani nekem, mily névre hallgat vezéretek.”

Ők így feleltek:

„Mi ezen ország főurainak fiai vagyunk, s bízunk tanácsaikban és segítségükben. E föld igazi örökösével, Edward Balliol-lel jöttünk ide, visszakövetelni mindazon földeket és birtokokat, melyek az örökösödési jog alapján minket illetnek, őszintén hisszük, hogy bejövtelünk dicsőséges lesz, s köszöntünk téged, ahogy ezt már korábban oly sokszor megtettük. Nem szükséges tehát felsorolnunk neked csoportunk tagjait, mivel te voltál hadjáratunk tanácsadója.”

De ő ezt válaszolta:

„Semmi esetre sem, mivel mostanra a sors és a szerencse megváltoztatta a megállapodást. Bánkódom a károk miatt, melyeket ti okoztatok, mivel elhamarkodott érkezéseetekkel és támadásotokkal nyugtalanítjátok az egész skót királyságot, s pusztulásba kergetétek, amint ezt ti is tudjátok.”

Miután ilyen és ehhez hasonló szavakat váltottak egymással, mindkét fél eltávozott.

A támadók látták, hogy nem remélhetnek segítséget az earltól, s napnyugta körül tanácskozást tartottak, hogy megvitassák a hallottakat.

Helybeliek segítségével – akik ismerték a folyó vízjárását – felkészültek az éjjeli átkelésre. A parton megvárták az éjszaka beköszöntét, s



azán átkeltek a folyón. Felkutatták az ellenség sátrait, megközelítették az alvók fekhelyeit, s könyörtelenül lemészárolták az ébredezőket. A többieket a haldoklók hörgése verte fel, s annyi idejük sem maradt, hogy fegyverüket felvegyék vagy elmeneküljenek, fegyvertelenül szaladgáltak a fegyveresek között, nem egy határozott irányban, hanem csak ide-oda futkostak.

Az angolok rajtaütése következtében ellenségeik elestek vagy megsebesültek. Mivel az éjszaka így telt el, hajnalhasadáskor rengetek holttest hevert szanaszét. Az angolok felderítőket küldtek megvizsgálni, hogy a halottak gyalogosok vagy fegyveres lovasok voltak-e. Amikor visszatértek, elmondták, hogy az egész gyalogság elesett, s ez így is volt, mert az összes lovas és vértés a hidat védte, mivel azt hitték, hogy a támadók nem fogják megtalálni a folyó gázlóját. De amikor a következő nap eljött, az angolok őrzőjratot küldtek ki, nehogy váratlanul az ellenség kezei közé kerüljenek. S lám! Éppen akkor rendezte ék alakba a skótokat Mar earlje, s nagy számú katonával, körülbelül 40000<sup>6</sup> gyalogossal és fegyveres lovassal – a gyalogosokkal az élen – ellenük támadt.

Az angolok a maguk erejét jelentéktelennek érezték, s nem saját bátorságukban, hanem Isten könyörületességében bíztak. Habár szám szerint kevesen voltak: 500 lovas és vértés, 1000 gyalogos és íjász, mégis szembeszálltak az ellenséggel. A skótok elbizakodottan készültek a csatára.

Miután a lovasság csapatait hadrendbe állították, elrendezték az íjászok sorait is úgy, hogy képesek legyenek a szárnyakról is támadni az ellenség hadoszolopait; ez a néhány fegyveres lovas felülkerekedett a hatalmas seregen. Mikor a küzdő felek összecsaptak, az angolok kezdetben nem tudtak ellenállni a skótok rohamának, kissé meg kellett hátrálniuk, de mennyei segedelemmel ellenálltak, s pajzsukat kiterjesztve elhárították a csapásokat. Az ellenség első soraiban sokan sebesültek a nyilaktól, s ezért arra kényszerültek, hogy visszavonuljanak a főerőkhöz; így egy szűk helyre szorultak össze, s egymást nyomták agyon. Egymást

---

<sup>6</sup> A seregek valóságos létszáma az itt szereplő adatok kb. 1/10-e lehetett.

fojtották meg, s inkább ez volt, ami vesztüket okozta, nem a kardcsapások, s ily nevezetes módon hullottak hatalmas halomba. Ilyenformán préselődtek össze, s úgy szorongatták egymást, mintha kötéllal lennének összekötve, végül ily nyomorultul pusztultak el. Mikor Fife earlje látta, hogy ő és bajtársai milyen nagy veszedelemben forognak, azon nyomban kiadta a parancsot a visszavonulásra, mivel a skótok saját maguknak ártottak volna, ha folytatják a harcot. E bölcs felismeréssel maga is elhagyta a harcmezőt, de csak néhányan követték. Mikor a skótok eképpen hátat fordítottak, Henry de Beaumont lovasaival a szétszórodott ellenség nyomába eredt, s parancsot adott a menekülők levágására. A többieknek pedig megparancsolta, hogy kerítsék be az ellenség fent említett tömegét, s erőteljes támadásokkal nyugtalanítsák őket. Ebből a halomból, melyet oly különös módon épített fel az isteni beavatkozás – mint hitték – senki sem került ki élve. A büszke skót sereg vereségének napján három earl, úgy mint Donald de Mar, Skócia régense, aki eddig a királyság ügyeit intézte, valamint Moray és Menteith earljei, tizennyolc zászlósúr, ötvennyolc lovag, nyolcszáz lovas, ezerkétszáz vértés és nagyszámú gyalogos esett el, azokon az embereken kívül, akik a halomban lelték halálukat, kiknek számát senki sem tudja. Ez a halom, mely a fent említett csodálatos módon keletkezett, tizenöt láb<sup>7</sup> magas volt.<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> 1 láb = 30,48 cm.

<sup>8</sup> Az, hogy a skót sereget egy nála kisebb angol sereg legyőzte, részben Donald de Mar katonai hozzá nem értésének, részben pedig az angol íjászoknak tulajdonítható, akik a szárnyakon szétszóródva iszonyatos nyílzáport zúdítottak az összetömörült skótokra.

**Edward Balliol-t 1332-ben Scone-ban<sup>9</sup> a skótok királyává koronázzák,  
de hamarosan Angliába menekül  
(Részlet a bridligtoni kanonok gestájából)**

Az Úr 1332. évében, mikor a skótok szétszórdtak – mint már előbb leírtam – a fent említett hódítók rábízták St. John városának (Perth) őrizetét Fife earljeré, aki korábban békét kötött velük és hűséget esküdött nekik. Ezután Scone felé vették útjukat, ahová különböző skót mágnásokat, püspököket és apátokat hívtak a papság és a nemesség korábban behódolt képpviselőivel együtt; és Dunkeld püspöke megkoronázta Edward Balliol-t a királyi fejéssel. Az ünnepségnek egyetlen apró furcsasága volt: mindazok, akik részt vettek a koronázáson, teljes fegyverzetben jelentek meg, csak sisakjaikat vették le. A kényszer vitte őket erre, mert inkább a félelem, mint a szeretet volt cselekvésük mozgatórugója; mivelhogy a skót királyságot erőszakkal hódította meg, így Edward számára tanácsosabb volt, ha a koronázás a hadsereg jelenlétében történik. (A skótok Roxburgh-nél megtámadták Edward Balliol seregét, de támadásukat visszaverték.)

A történetek után Skócia királya bőkezűen osztogatta a földeket, birtokokat és más ajándékokat szolgálataik jutalmául fegyvereseinek, akik álhatatosan kitartottak mellette a veszélyben is. Nem sokkal később Buchan és Atholl earljei és más lordok, s szinte az összes angol visszatért Angliába, hogy meglátogassa ottani birtokait. A skótok királya néhány angollal és hatalmas skót udvartartással körülvéve Szent Szűz Luca napjára eső vasárnap<sup>10</sup> Annan-be indult. Két nyugalmas napot töltött el ott, a harmadik napon azonban a skótok egy hirtelen támadással kíméletlenül elűzték. Ugyanis olyan hiábavalóan keresett hűséget a

---

<sup>9</sup> Scone az ősi koronázó város; a szövegben szereplő skót helyneveket lásd a mellékelt térképvázlaton.

<sup>10</sup> Szt. Luca napja december 13.

skótokban, mint szilárdságot egy kötött csomóban,<sup>11</sup> ezért érhető ez a nagy szerencsétlenség. Az őrszemek nem akadályozták meg ezt az áruló támadást, melyben Moray earlje és Sir Archibald Douglas s még sokan mások az éj leple alatt berontottak, s megölték Sir Walter Comyn-t és másokat, elsősorban a skótokat, többeket pedig elfogtak. A király és néhány híve felugrottak lovaikra, s éppen sikerült Angliába menekülniük.

**Edward Balliol III. Edward segítségét kéri, aki be is tör Skóciába s győzedelmeskedik a Halidon Hill-i csatában 1333-ban (Részlet a brindlingtoni kanonok gestájából)**

*(1333. januárjában parlamentet hívtak össze Yorkba, ahol Edward Balliol támogatást kért és kapott III. Edwardtól, aki segített Balliol-nek sereget gyűjteni, mellyel újra lerohanhatta Skóciát, mialatt maga III. Edward Berwicket vette ostrom alá.<sup>12</sup> Júliusban a skótok megpróbálták felmenteni Berwicket, s ennek következménye lett a július 19-i Halidon Hill-i ütközet.)*

Ugyanezen év július 19-én Szűz Szent Margit ünnepe előtti napon, mely hétfőre esett, Anglia királya elfoglalta a csatateret, s ott hadrendbe állította seregét. Először elküldött egy 500 főből álló fegyveres lovascsapatot, hogy az íjászokkal és a gyalogosokkal együtt vegyék körül a várost, így védekezzenek az ostromlott polgárok kitérője ellen, nehogy hirtelen hátbatámadják az angol sereget. Ezen haderő vezetésével (III. Edward) Ralph Basset Thomas de Furnival zászlósurakat, Simon Ward és John Multon lovagokat s emellett Newcastle városának bíróját bízta meg. A hadsereg maradékát három részre osztotta fel. Az első rész

---

<sup>11</sup> Az ezzel kb. azonos értelmű magyar mondás: Ki emberben bíz, nádra támaszkodik.

<sup>12</sup> Berwick ostroma már májusban elkezdődött.

parancsnoka az udvarmester (Norfolk earlje) lett és fivére John de Eltham, Cornwall earlje, Henry de Beaumont, Buchan earlje és Edward de Bohun, aki Hereford earlje helyett volt jelen. Atholl earlje parancsnokolt a hadosztály jobb szárnya felett, mely a tengerhez legközelebb volt, a bal szárny vele egyenrangú vezére pedig Angus earlje, Gilbert de Umfraville lett. A főerőket, melyeknek – mint korábban említettem – szárnyai is voltak, Anglia királya vezette. A király a harmadik részt, amely szintén szárnyakra volt osztva – mint feljebb leírtam – Balliolre, a skótok királyára bízta. Mindegyik szárnyra osztott fjaszokat; s mivel a csata hirtelen kitörésének feltételezett fő oka az volt, hogy mint már említettem – a terv szerint kétszáz lovas tört volna be aznap a városba;<sup>13</sup> ezért a király gondosan kiválasztotta azokat a lovasokat, akiknek meg kellett volna akadályozniuk az ellenség kitörését. Közben a járőrök körbejárták a területet, s körülbelül délelőtt kilenc óraker ellenség közeledtét jelentették.

Miután felszállt harci ménjére, a király úr beszédet intézett embereihez ezekkel bátorító szavakkal:

„Fontoljátok meg, harcostársaim, miféle emberekkel fogunk ma küzdeni! Hosszú ideig lázadtal őseink ellen. Undorodom attól, hogy beszéljek az istenfélő férfiak és a közemberek üldöztetéséről és lemészárlásáról, melyek oly gyakran sújtották fajtánkat. Most – ha Isten is úgy akarja – a bosszúállás napja elérkezett, mert Isten oltalmában bízva és a ti segítségetekkel ebben az ütközetben le fogjuk győzni őket.”

E szavak kíséretében leugrott lováról, s elfoglalta helyét a csapatában. Nem kellett sokáig várni. A skót sereg amely majdnem 60000 főt számlált, felment egy kis dombra, melyet „Halydounhill”-nek neveznek, nem messze Berwicktől, miután már korábban elküldték lovaikat a domb túloldalán lévő erdőbe. A domb tetején a tömeg három részre oszlott, köztük volt Archibald Douglas, Skócia kijelölt régense, aki látva,

---

<sup>13</sup> III. Edward olyan egyezséget kötött Berwick lakosaival, melynek értelmében azok július 20-án kora reggel átadták volna a várost az angoloknak, ha addig a skót felmentő sereg nem érkezne meg.

amint a kétszáz lovas előrevágtat nem messze az angol seregtől – legalábbis így beszélnek – ezekkel a szavakkal buzdította harcra a skótokat: „Ó testvéreim, legyetek erősek! Bizakodással emeljétek fel fegyvereiteket. Ellenségeink vezetői ragaszkodnak lovaikhoz, azért, hogy mialatt seregünk egy részét lefoglalja a zsákmányszerzés, ők könnyebben kereshessenek a futásban menedéket. Újabb véletlen vezette őket határainkhoz, de most foglyokká lettek, mivel mögöttük egy erős város, melyet harcias emberek védenek, jobbra egy nagy és mély tenger, balra a Tweed folyó medre, melyet a dagály a partszegélyig eláraszt. Ezért legyetek bátrak, s emeljétek karotokat az öldöklésre, senki ember fiának ne kegyelmezzetek; a vezetőknek és közkatonáknak egyaránt pusztulniok kell ma.”

Az angolok, akik lovaikon ülve nézték az ellenséges csapatok előrenyomulását, elbocsájtották lovaikat, s egy könnyed lépéssel elfoglalták helyüket a csapatuknál. Hirtelen az ellenség egy része rohamra indult, hogy térdre kényszerítse azt a seregrészt, melyet a skótok királya oly bátran vezetett. Hasonlóképpen a skótok egy másik csapata rávetette magát (az angol) király által vezetett csatasorra. De a nyilak záporával és a lovagok fegyvereivel képtelenek voltak szembeszállni, s nemsokára meg is futamodtak. Ezt rövidesen követte a skótokkal való nagy leszámolás.

Anglia királya és a többi vezető a rendezetlenül menekülő ellenség üldözésére adott ki parancsot. Az a skót csapat, mely a legjobb harcosokból állt, s melynek be kellett volna jutni a városba, most az oroszlán dühével rontott neki az angolok első vonalának. Véres csata bontakozott ki: a skótok azért harcoltak, hogy elérjék a várost, másrészt be akarták tartani az esküjüket; az angolok viszont férfiasan ellenálltak. A nap már lemenőben volt, mire az angolok – Isten kegyelméből – végre fölénybe kerültek, s megszerezték a győzelmet. Ebben a hosszúra nyúlt harcban elpusztult Skócia 500 válogatott legerősebb embere, ezért ezt a területet a helybeliek „Hevyside”-nek nevezték. A menekülőket hét

league-en<sup>14</sup> át üldözték, míg az éjszaka beköszöntébe visszatérésre és sátraik megkeresésére nem kényszerítette őket. Másnap reggel Berwick városának és várának lakói megadták magukat Anglia királyának.

Ebben a csatában skót oldalon hét earl, huszonöt zászlósúr és negyvenhét lovag halt meg, s ezen kívül még sokan zuhantak a sziklák-ról a tengerbe. Néhányukat sikerült elfogni, de sokan elmenekültek. Anglia királya megparancsolta, hogy az earlok és a többi vezetők holttesteit megszentelt földbe temessék. Az egész öldöklésben az angol seregnek csak egy lovagját és egyetlen esquire-jét ölték meg, s csak néhány gyalogos esett el.

**Edward Balliol hűbéri esküt tesz III. Edwardnak,  
s a Skót-Alföld nagy részét átengedi neki (1334)  
(Részlet a Lanercosti krónikából)**

A hónap (június) 19. napján, azaz a Szent Mártírok, Gervase és Prothasius ünnepén Skócia királya Newcastle-upon-Tyne-ba érkezett. Elkísérték őt Atholl, Dunbar, Mar és Buchan earljei. Két angol, négy skót earl, az érsek, a püspökök, a világiak és egyháziak szinte megszámlálhatatlan sokaságának jelenlétében Edward de Balliol, Skócia királya letette a hűség esküt az én uramnak, harmadik Edwardnak, Anglia királyának, s megkapta tőle, mint legfőbb Úrtól, örököseitől és utódaitól a Skót Királyság birtokának királyi jogát örök időkre. S mivelhogy Anglia királya segítette őt Skócia királyságának meghódításában és birtoklásában – melyből a skótok korábban egy időre kúzték – s nagy anyagi segítséget adott, ezért Skócia királya átengedett neki öt tartományt, melyek legközelebb estek az angol határhoz, vagyis Berwick és Roxburgh vidékét, Peeblest és Dumfries-t, Haddington városát, Jedburgh városát, annak várával, Selkirk erdeit, Ettrichtet és Jedworth-t; így mindezeket

---

<sup>14</sup> 1 league = 3 angol mérföld = 4,828 km.

különválasztották a skót koronától és örök időkre Anglia koronájához csatolták.<sup>15</sup>

Ennek következtében a Skót-tengernek ezen az oldalán semmi sem maradt a Skót Királyságé, csak a másik öt tartomány, azaz Ayr, Dumbarton, Lanark, Stirling, és Wigtown Galloway-ben, a Cree folyón túl.

Mindezen fent említett dolgokat nyilvánosan írott esküvel, elegendő tanú jelenlétében szentesítették, s miután mindezeket megfelelően elintézték a király (ti. III. Edward) vissztért Angliába.

---

<sup>15</sup> Valójában Edinburgh-t és Linlithgow-t is át kellett adni.



**Készült a Szegedi Kulturális Alap támogatásával.**

**A szövegszerkesztést a JATEPRINT,  
a Bölcsészettudományi Kar Kiadványszerkesztősége végezte  
WordPerfect 5.1 szövegszerkesztő programmal.**



**Készítette a JATEPress  
6722 Szeged, Petőfi Sándor sugárút 30-34.  
Felelős kiadó: Pándi Lajos  
Felelős szerkesztő: Szőnyi Etelka  
Sokszorosító vezető: Szőgi Lászlóné  
Méret: A/5, példányszám: 300, munkaszám: 59/93.**





A Documenta Historica eddig megjelent számai:

1992

1. AZ 1887-ES FÖLDKÖZI-TENGERI EGYEZMÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Nyemcsok Attila.
2. A TILSITI BÉKE (1807. július 7.). Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Erzsébet
3. Talleyrand, Charles-Maurice: ÉRTEKEZÉS ANNAK ELŐNYEIRŐL, HOGY A JELEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ÚJ GYARMATOKAT SZEREZZÜNK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Géza.
4. A SCHÖNBRUNNI BÉKE (1809. október 14.). Sajtó alá rendezte: Szász Erzsébet.
5. Edvard Beneš: ZÚZZÁTOK SZÉT AUSZTRIA-MAGYARORSZÁGOT (A CSEH-SZLOVÁKOK ÁLDOZATÁNAK TÖRTÉNELMI BEMUTATÁSA). A szöveget kiadásra előkészítette: Gulyás László.
6. KORAI ANGOLSZÁSZ TÖRVÉNYEK I. A KENTI TÖRVÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szántó Richárd.
7. AZ 1939-40-ES FINN-SZOVJET HÁBORÚ DOKUMENTUMAI. Fordította és sajtó alá rendezte: Engi Imre.
8. DOKUMENTUMOK AZ OROSZ-SZOVJET TÖREKVÉSEKRŐL A BOSZPORUSZ ÉS A DARDANELLÁK MEGSZERZÉSÉRE (KONSTANTINÁPOLY-EGYEZMÉNY, 1915; NÉMET-OROSZ TÁRGYALÁSOK, 1940). Fordította és sajtó alá rendezte: Boros Tamás.

1993

9. A BIRODALOM ÉS ÉSZTORSZÁG. A SZOVJET-ÉSZT SZERZŐDÉSEK MEGSZÜLETÉSÉNEK DOKUMENTUMAI (1939 SZEPTEMBER). Fordította és sajtó alá rendezte Vandlík Krisztina.
10. EDWARD BALLIOL SKÓCIAI HADJÁRATA. RÉSZLETEK A LANERCOSTI KRÓNIKÁBÓL ÉS A BRIDLINGTONI KANONOK GESTÁJÁBÓL. Fordította és sajtó alá rendezte: Kiss Andrea.

A megjelent számok példányonként 25 forintért (plusz postaköltség) megrendelhetők: Pándi Lajos, JATE Új- és Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2.